

Роман ГАВРИЛЮК

ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ У СТВОРЕННІ СУЧАСНИХ ВИШИВАНИХ ВИРОБІВ

У мистецьких навчальних закладах України велика увага приділяється вивченню народних традицій художнього ткацтва, вишивки, кераміки, дерева, металу та інших видів. Вони складають основу творчої інтерпретації мотивів орнаменту, композиції, колориту тощо.

Вижницький коледж прикладного мистецтва ім. В.Ю. Шкребляка, зокрема кафедра художньої вишивки, апелює насамперед до багатих традицій декору буковинського народного вбрання — сорочок, горбатов, запасок, кептарів, поясів тощо. Це проявляється в курсових, а найбільше — в дипломних роботах студентів.

Викладачі названої кафедри, як і місцеві народні майстри, художники-модельєри, дизайнери одягу звертаються до народної вишивки різних регіонів, і в першу чергу Буковини, як до першоджерела творчого натхнення. При виборі тем дипломних робіт студентів орієнтують на створення моделей сучасного одягу за народними мотивами. Головними завданнями є глибоке вивчення та узагальнення історичних джерел, мистецтвознавчої та етнографічної літератури й музейних експонатів. Вони є основою для пошуку нових ідей, сміливих експериментів, інтерпретації крою і декору, автентичних компонентів одягу та реалізації власних творчих здібностей. На цьому благодатному ґрунті розроблено серію ескізів жіночого, чоловічого й дитячого вбрання, найкращі моделі виконано в матеріалі.

Для ілюстрування традицій та інновацій у створенні моделювання сучасного вбрання, оздобленого вишивкою, які створили випускники Вижницького коледжу прикладного мистецтва ім. В.Ю. Шкребляка, було обрано ряд дипломних робіт. За функціональним призначенням їх можна умовно поділити на дві підгрупи: одяг (дитячий, чоловічий та жіночий) та інтер'єрні вироби (скатертини, серветки, рушники).

(1) Делеган Валерія (кер. Сірецька З.В., 2015 р.)

Колекція сучасного дитячого одягу створена на основі інтерпретації народного. Вона витримана у біло-рожевій гамі, з використанням тканин, які відрізняються також за свою фактурою. Це дало змогу надати легкості певним елементам (комірці, які обрамляють трикутний та округлий вирізи горловин, легкі рукавички-ліхтарики та рюші-фальбанки, так звані баски на поясі).

Розташування вишивки є, загалом, традиційним для українського одягу: акцентовані горловина, пере-

дня пілочка та поділ виробів. Орнамент розміщений на поясі, наче імітує крайку. В роботі використано такі техніки вишивки, як косий хрестик і штапівка.

(2) Андрійчук Ірина, Слижук Уляна (кер. Кройтор Т.К., 2014 р.)

Дівчата представили жіночий ансамбль, що складається з довгої сорочки й поясного одягу: вишитих запасок та крайки.

Сорочка — традиційного тунікоподібного крою, з рукавами «реглан», призбирана на вузький комір-стійку. Основою орнаменталії сорочки стали зразки

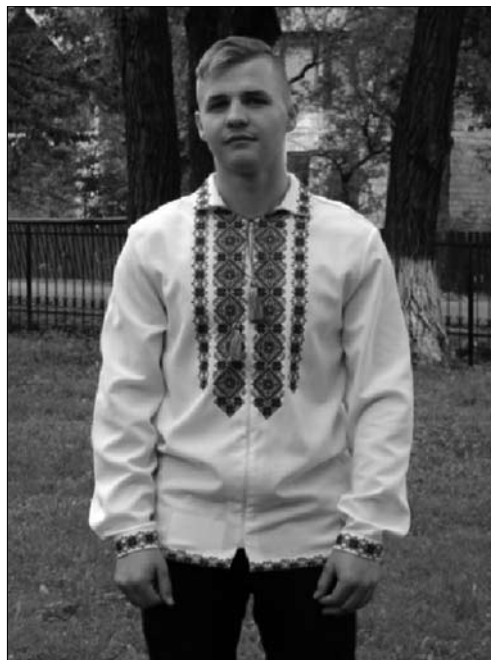

вишивки гірських, Вижницького та Путильського р-нів. Декор розміщений на пазусі вздовж рукавів, утворений стилізованими, рослинно-геометризованими квітучими гілочками. Жіночий поясний одяг «Музика гір» складається із запасок (два полотнища) та пояса. Оздоблення подолу, утворене складним кольоровим ритмом схожих рослинних мотивів, які розташовані і на сорочці, що надає виробам цілісності та яскравого неповторного звучання. У роботі над ансамблем використано техніки виконання: косий хрестик, занизування, ретязь, мережки «схрещений прутик» та «сновка».

Основними орнаментальними мотивами виступають зірки та зигзагоподібні «ламані» мотиви дерева.

(3) Балан Оксана (кер. Осташек Н.С., 2016 р.)

Чоловіча сорочка нетипового для старовинного буковинського крою, з плечиками, вшивним у пройма рукавом, коміром-стійкою та застібкою на змійку. Проте розміщення орнаментів на сорочці цілком

відповідає класичним взірцям, декорується — горловина та перед сорочки, манжети рукавів і поділ.

Колористична гама — коричнево-жовта, з використанням кількох відтінків коричневої барви та крапленням зеленої. Мотиви орнаменту згруповані в ромби та трикутники, що утворюють поздовжні декоративні смуги, які підкреслюють загальний вертикальний ритм композиції. Матеріали — домотка-

не полотно, нитки муліне. З технік вишивання застосовано косий хрестик.

(4) Божжора Надія (кер. Сірецька З.В., 2016 р.)

Дипломниця представила суконку, що інтерпретує традиційний жіночий стрій, проте виконана у сучасній манері, що проявляється в крої (вшивні у пройму рукави, виточки на грудях), також застосовано два

відтінки основного полотна, білий перед і короткі рукави та персиково-кремова спинка й поясок. Білу частину низу плаття акцентовано не тільки персиково-кремовим кольором, а й вишивкою, завдяки чому вона візуально сприймається як фартух.

Вишивка виконана у ніжних, відповідних до кольору основного матеріалу, персиково-кремових та білих кольорах.

В ансамблі застосовано матеріали — домоткане полотно, нитки муліне та ДМС. Техніка поєднує декілька швів — пряма гладь, виколювання, ретязь, мережка «стовпчик».

(5) Загул Аліна (кер. Кройтор Т.К., 2016 р.)

Жіночий костюм «Гірські акорди», виконаний за зразками верхнього гуцульського одягу — «кептар». Авторка поєднала сучасний крій з традиційним розташуванням декору на передній пілці, комірі-стійці з потаємними застілками-гачками до самого низу, які вдало підпорядковані конструкції виробу. Рясно декорована пілочка, із застосуванням на кожній стороні двох широких геометричних вертикальних рядів

рапортного взору, вписаних в ромб візерунків та кількох смужок дрібних орнаментальних мотивів. Переважаюча кольорова гама — жовто-зелена із застосуванням червоного та коричневого кольорів кількох відтінків. Аналогічний взір з жовто-коричневих ромбів із зеленою облямівкою, окантовує увесь виріб. Матеріали: гардинна тканина, тафта, муліне. Вишивку виконано у техніці косий хрестик.

(6) Мацьюпа Каріна, Гончарик Мар'яна (кер. Сірецька З.В., 2016 р.)

Жіночий костюм, що складається з довгої білої сорочки із вшитими рукавами, широкими манжетами на гудзиках та комірця-стійки; світло-коричневих запасок з виточками та широкого пояса, оздобленого вишивкою в техніці «косий хрестик». Сорочка традиційно декорована геометричними орнаментами: на комірці, пілочці, плічках рукавів, манжетах і невеличка смуга розташована по подолу. Колористична гама вишивки базується на коричневих відтінках з домінантою жовтого, зеленого та невеликими вкрапленнями червоного кольору. Орнамент поясного одягу поєднує зори, використані в сорочці, з акцентами білого кольору. Матеріали — тканини льон та лавсан, нитки муліне й ДМС.

Техніка оздоблення косий хрестик.

(7) Лейба Валентина (кер. Сірецька З.В., 2014 р.)

До ансамблю жіночого одягу входить довга сорочка білого кольору, кептарик на чорному хутрі та чер-

вона асиметрична спідниця-запаска на широкому поясі, розроблені на основі буковинського народного одягу. Сорочка прикрашена вишивкою за традиційною схемою розміщення орнаментальних мотивів. Рясно вишиті геометричними узорами перед та плічка рукавів, між плічками та манжетами — менші ритмічно повторювані зірки. Орнаментальний мотив — восьмикутна зірка створена перетином двох перпендикулярних ліній. Вишивкою акцентовано манжети та поділ. Кептарик декорований аплікацією, а кольо-

ровими «балабонами» створено цікаві акценти на грудях, пришивних кишенях та по краю спідниці-запаски. Колористична гама вишивки об'єднує усі елементи строю за рахунок яскраво-червоного, жовтого та коричневого кольорів. Матеріали: бавовна з лавсаном, габардин, кашемір, муліне, акрил.

(8) Качур Ірина (кер. Сірецька З.В., 2016 р.)
Основою молодіжного костюма є блуза білого кольору, з комірцем-стійкою, тричвертковим рукавом

на манжеті, відрізною баскою з заціпами та синьої спідниці-олівець. Найбільш акцентовані смуги декору розміщені на пілочці та поясі блузи, а також по низу спідниці. Відрізні манжети й комірць зроблені із синьої тканини (як і спідниця) та декоровані контрастною білою вишивкою з акцентами червоної та жовтої барв. Кольоровою облямівкою оздоблено краї баски. Вишивка виконана косим хрестиком, штапівкою.

(9) Головата Олена (кер. Кройтор Т.К., 2014 р.)

Жіночий костюм, складає біла блуза сучасного сорочкового крою з рельєфними виточками та блакитна спідниця-олівець з баскою на широкому поясі. Декор на грудях та у нижній частині спідниці представляють собою майже тотожне дзеркальне відображення п'яти вертикальних смуг, що є поєднанням кількох традиційних для даного регіону орнаментальних мотивів, вписаних у ромб. Окрім того,

рапортною вишивкою декоровано поділ спідниці та баску, а також манжети рукавів. Використана стримана, коричнево-жовто-блакитна колористична гама. Матеріали — габардин білого та синього кольорів, білий шифон, муліне.

Техніки: пряма лічильна гладь, двобічна штапівка.

(10) Григолінська Наталія (кер. Сірецька З.В., 2015 р.)

Чоловіча сорочка сучасного крою з візним рукавом та комірцем-стійкою. Розміщення орнаментів — традиційне для чоловічих сорочок: комір, густо декорована пілочка й акцентовані манжети. Ви-

шивка витримана в коричнево-охристій гамі з вкрапленнями зеленого та червоного, що притаманно буковинському строю. Рапортні геометричні взори меандри і хрести сформовані вписані в ромби та частково трикутники і розміщені вертикально смугами. Матеріали — лавсан, муліне. Сорочку оздоблено технікою косий хрестик.

(11) Ейсмонт Наталія, Дем'янюк Мар'яна (кер. Сірецька З.В., 2015 р.)

Жіночий ансамбль одягу, складається з сорочки, вишитих запасок та широкого пояса. Сорочка прямо-

го крою з призібраною горловиною. Багатоорнаментовані плічка рукавів та перед. Неширокими смужками вишивки завершено манжети та поділ. Рослинно-геометризований орнамент у вигляді троянд, листь та дрібних квітів поєднаний з кількома смугами геометричного і рослинного орнаментів. Колористична гама: червоно-рожеві квіти, зелене листя. Вишивка сконцентрована на поясі, в нижній частині запасок, повторює основні мотиви декорування сорочки. Матеріали — лавсан, двайгард, муліне, акрил. Техніки: косий хрестик, штапівка, зубцювання.

(12) Лодов'юк Вероніка (кер. Осташек Н.С., 2014 р.)

Ансамбль дитячих суконь біло-синьої гамі, сформований трьома суконками подібного крою з відрізною талією, рукавами-ліхтариками, круглими горловинами, неоднаковими за формою комірцями та застібками на спині. Поділ усіх суконок оздоблений

невеличкою фальбанкою, що гарно komponується з рукавами-ліхтариками. За рахунок орнаментальних смуг, виконаних прямою гладдю і штапівкою, підкреслено конструктивні відмінності крою на сукнях, а саме центральний чи бічний розріз верхньої спідниці та обрамлення фартушка. На пілочці кожної суконки вишито також закомпоновані у ромб восьмипелюсткові квіти-роzetки. Матеріали: габардин, муліне. Вишивка, як і комплекти загалом, вирішені у біло-блакитній гамі.

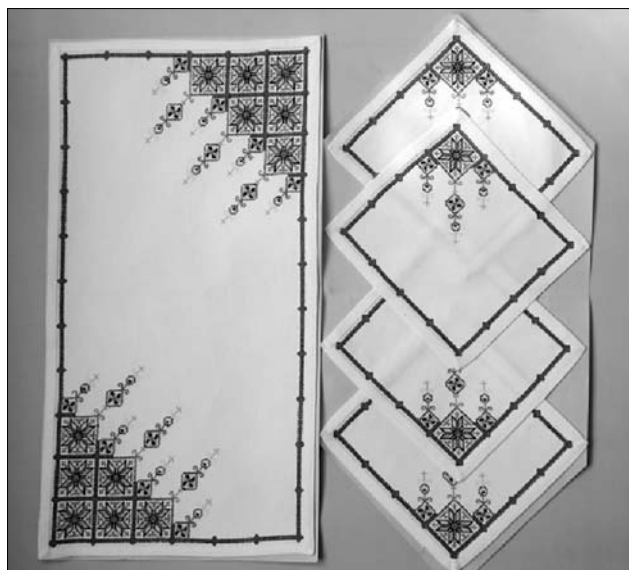
(13) Токар Оксана (кер. Сірецька З.В., 2014 р.)

Настільний комплект складається з доріжки (розмір 35 x 70 см) та чотирьох серветок (25 x 25 см). Білі серветки традиційно декоровані по діагональних кутах зірками, вміщеними у квадратні поля більшого та меншого розмірів. Увесь периметр виробів окреслений вузькою смужкою зеленого геометричного орнаменту. Колористична гама вишивки — переважно жовто-зелена з використанням червоних акцентів та чорної обшивки основних елементів. Матеріали: домоткане полотно, нитки муліне. Техніки: косий хрестик та штапівка.

Віднедавна українці можуть сміливо говорити про посилення національної свідомості, патріотизм, гор-

дість за приналежність до нації. У ХХІ столітті практика носіння автентичних вишиванок з джинсами стала окремим трендом, проте хочеться мати можливість бачити сучасні якісні та, водночас, символічно наповнені змістом давнини, сучасні ансамблі.

Сьогодні як ніколи раніше українська народна вишивка у переосмисленому вигляді часто з'являється на міжнародних подіумах високої моди. Українське — в моді в усьому світі, тож безліч місцевих виробників одягу, аксесуарів і домашнього текстилю перебувають у пошуку свіжих та цікавих ідей для втілення. У першій чверті ХХІ століття масова культура відкриває для себе прадавні знання про наших предків, і дуже важливо, аби українці врешті глибше вивчили правдиву історію власного народу, зокрема багаті традиції мистецтва,

зокрема вишивки, відкрили для себе безліч справді українських, типових для кожного осередку взорів, вишивальних швів. Сьогодні випускники кафедр ужиткового мистецтва мають великі можливості сповна реалізувати свої знання і творчий потенціал.